

ONZE RECTOR.

Al had de jongeman, die eenmaal besloot theoloog te worden, ook een aangeboren liefde tot de natuur en de natuurlijke historie de gedachte, dat hij zijn carrière zou besluiten als Conservator van een Museum voor natuurlijke historie in de hoofdstad van Limburg, is voorzeker nooit bij hem opgekomen. Ook al zou, wie hem destijds de vraag gesteld had, welke wel de belangrijkste dag tijdens de Schepping geweest is, de vijfde of de zesde, dan wel de achtste, hem waarschijnlijk in verlegenheid gebracht hebben.

Heeft Rector Cremers als jong theoloog wel nooit gedacht, dat hij nog eens Conservator van een Gemeentelijk Museum en daarmee ambtenaar zou worden, wij op onze beurt hebben nooit gedacht, dat hij daardoor zijn levenswerk zou moeten neerleggen, voordat hij niet langer tot werken in staat zou blijken. Heeft de natuur dus ruim 25 jaar geleden de Leer overwonnen, wij konden niet anders verwachten, dan dat ze ditmaal een gemeentelijke verordening zou doen buiten werking stellen en wel, omdat de belangen bij de voortzetting van een zoo belangrijke en veelomvattende taak als die van den Conservator van het Gemeentelijk Museum voor natuurlijke historie niet enkel een Maastrichtsch, maar een Nederlandsch belang geacht mag worden, en Rector Cremers er een voorbeeld van is, dat de wetgever voorzichtig moet zijn met het bepalen van een leeftijdsgrens voor burgerlijke ambtenaren.

Maar kan men Rector Cremers een ambtenaar noemen? De natuurvorschcr, die met anderen den grondslag wist te leggen voor het Genootschap en dit een zoo gefundeerde en wijd verbreide reputatie bezorgde? Die niet alleen een belangrijk aantal belangstellenden om zich wist te verzamelen, maar met zijn groote menschenkennis dit overigens zoo heterogene gezelschap wist bij elkaar te houden? Die met zijn liefde voor de natuur in het algemeen en de Limburgsche in het bijzonder en met zijn veelzijdige kennis betreffende het uitgestrekte gebied der natuurlijke historie zoo velen wist te inspireeren tot het steeds meer aanvullen van de verzamelingen van het Museum, zoodat dit in een zoo korte spanne tijds een ontwikkeling vertoont, als men er nauwelijks een tweede voorbeeld van zal kunnen aanwijzen.

Wij hadden, toen het Genootschap aan het Gemeentebestuur van Maastricht een regeling voorstelde, waardoor het Rector Cremers mogelijk gemaakt werd zijn levenstaak, naar wij allen hopen, nog jaren te kunnen voortzetten, verwacht, dat daarover ten stadhuiZe zelfs geen aarzeling zou opkomen. Al was het maar, omdat ons Natuurhistorisch Museum tot de zaken van internationale beteekenis is gaan behooren, waarop Maastricht het recht heeft zich te beroemen en het daaraan evenwaardige op de vingers van één hand te tellen is. Maar we hadden daarbij vergeten, dat, als we Maastricht gekend hebben als een kleine stad van 33.000 inwoners, nog niet bij elkaar zijn de 100.000, die noodig zijn om een groote stad te vormen.

Doch de geest van een groote stad had zich bij deze gelegenheid toch al wel spontaan kunnen uiten.

Gelukkig blijkt die geest aanwezig bij den Raad. Want toen we onlangs bij een lid van de grootste fractie met belangstelling informeerden, wat men inzake het voorstel van het Genootschap besluiten zou, kregen we het geruststellende antwoord, dat men in zijn fractie van gevoelen was, dat de Rector niet vervangen moest worden, omdat hij niet evenwaardig te vervangen is. Meer hebben we toen niet gevraagd, Maar we willen dit antwoord hier herhalen, omdat er uit blijkt, dat ook vertegenwoordigers van de Maastrichtsche burgerij overtuigd zijn van het bijzonder waardevolle van hetgeen Rector Cremers, met inzet van zijn geheele persoonlijkheid, heeft tot stand gebracht in het belang niet alleen van de natuurlijke historie, maar tevens van de reputatie van Maastricht. En van hen, die volkomen vreemd staan tegenover het Natuurhistorisch terrein en zich van des Rectors zeer bijzondere verdiensten geen voorstelling vormen of willen vormen, zij er hier op gewezen, dat het voorstel van het Genootschap voor de Gemeente een belangrijke besparing aan jaarlijksche uitgaven beteekent en dat, waar het Gemeentebestuur thans afwijzend moet beschikken op verzoeken, welke het o zoo gaarne zou toestaan, het niet aangaat een voorstel te verwerpen, dat volgens alle tot oordeel bevoegden in het belang zou zijn van het Museum, en dus van de Gemeente, en van de geldmiddelen van de Gemeente. Intusschen zijn wij overtuigd, dat ook heden nog geldt het oude gezegde, dat het een groot volk is, dat zijn groote mannen eert, door te laten blijken, dat het hun werk waardeert en prijs stelt op een voortzetting daarvan, mede omdat het in casu bijdraagt tot de reputatie van Maastricht.

Voor de burgers, die daarvan misschien nog niet overtuigd zijn en, helaas, nog altijd niet het Genootschap door een lidmaatschap steunen, moge het volgende naar voren gebracht worden. Het mag tevens tegenover den scheidenden gemeentebestuur getuigenis afleggen van het feit, dat als nog niet allen zijn beteekenis als Conservator voldoende beseffen, zij, die het Natuurhistorisch Museum hebben zien ontstaan en het daaraan besteede organisatietalent en ontzagelijke werk met belangstelling hebben gevolgd, de bereikte resultaten hoogelijk waardeeren.

Zuid-Limburg is een merkwaardig land. Het is niet uitgestrekt, maar natuurhistorisch bekeken is het van buitengewone beteekenis. En als de bewoners van zeer uiteenlopende afkomst, inzichten en levensopvattingen zijn, de natuur zelf is al even veelzijdig. Hoeveel formaties zijn hier niet in den bodem aanwezig, die in den loop der eeuwen door en over elkaar geschud zijn, hoeveel is hier niet aangevoerd en weer afgesleten en gedeeltelijk weggevoerd! Maar het belangrijkste is, dat van dat alles toch altijd weer het een en ander aan de oppervlakte is gekomen of is blijven hangen. Resten van planten- en dierenwerelden van meerdere tijd-

perken zijn in versteenden vorm onder de oppervlakte bewaard gebleven of in levenden vorm daarboven nog te vinden. Er is alles te zamen een schat van fossielen en levende planten en dieren, zoodat wie thans in ons Natuurhistorisch Museum rondlooft, getroffen wordt door een welhaast niet te overziene verscheidenheid in vormen, waarin het Leven in honderdduizenden jaren zich boven dezen betrekkelijk beperkten lap gronds heeft geuit.

Ook in de vorige eeuw reeds waren er geleerden en verzamelaars, die met oordeel des onderscheids profiteerden van het werken, dat, zij het op bescheiden schaal, toen in den Limburgschen bodem geschiedde, of die verzamelden een rijken schat van planten, welke groeiden in den kleinen hof van Eden, die Zuid-Limburg heet. Maar van al die vondsten en verzamelingen bleef nagenoeg niets in Limburg. Wat de 19e eeuw hier te zamen zag brengen, ging voor Maastricht verloren. En dat zou in de 20ste eeuw, toen door omstandigheden veel meer in den bodem gewroet zou worden, weer precies zóó gegaan zijn, indien Cremers niet den stoot gegeven had tot de oprichting van Genootschap en Museum, die beide op tijd kwamen. Want door de mijnindustrie en al wat zich daaraan vastknoopte, door de geweldige behoefte aan mergel in de oorlogsjaren en daarna, doordat men den Kunrader mergel weer meer als bouwsteen ging waardeeren, doordat men ook elders in Zuid-Limburg bepaalde delfstoffen ging exploiteeren en druk in de Maas ging baggeren, kanalen ging graven en spoorwegen ging aanleggen, moest een materiaal ter beschikking komen, waarvan men vroeger nooit gedroomd had. Maar het kwam er vooral op aan allerwegen belangstelling te wekken voor een zorgvuldig behandelen van de vondsten, en dát nu was den Rector toevertrouwd!

Ook waren er in Limburg aan beide zijden van de staatkundige grens collecties aanwezig, die voor het oude cultuurcentrum Maastricht gewonnen en dus voor Limburg behouden moesten worden, en als men het nooit genoeg waardeeren kan, dat de wereldberoemde collectie-Pergens uit Maeseyck voor Limburg bewaard bleef, dit zou niet het geval zijn geweest, indien er geen Natuurhistorisch Museum en geen Rector Cremers geweest waren. Zoo kwam ook de prachtige vogelverzameling-Nillesen naar Maastricht, evenals hetgeen dr. de Wever voor en na verzameld en aan het Museum geschonken heeft en dat men waardeeren zal, zoolang er nog menschen zullen zijn, die belangstellen in de flora van Zuid-Limburg. Ook de aanwezigheid van een zoo belangrijk centrum van natuurwetenschappelijk onderzoek als het Jesuitenklooster van Valkenburg, de vorming van een steeds aangroeiende en reeds hoogst belangrijke bibliotheek, het zijn alle factoren, die van het Maastrichtsche Museum in zoo korten tijd maakten een Wetenschappelijk Natuurhistorisch centrum, dat iedere stad in de Nederlanden ons benijden kan.

En nu is de Rector 65 jaar geworden, wat hij, naar het ons toelijkt, maar matig waardeert, en als men hem een compliment maakt over zijn ver-

zamelingen, dan is hij ook daarover minder enthousiast dan ieder ander, die bewondert alles wat al te zamen gebracht werd, en niet, als de Conservator, bovendien beseft, wat er nog aan ontbreekt.

De Rector, hij moge dan geen parochie of geestelijke gemeenschap hebben om voor te zorgen, heeft zelf een congregatie gesticht van een zeer bijzonderen aard. Want hij heeft gedurende een kwart-eeuw voor gelijk gestemde menschen de schoonheid en veelzijdigheid van de Schepping kunnen verkondigen en de belangstelling voor de natuur en haar wonderen kunnen wekken en levendig houden. Onverflauwd blijft de belangstelling van de honderden, die lid werden en bleven van het Genootschap, de excursies meemaakten, de maandelijksche bijeenkomsten bezochten, bijeenkomsten, waarop steeds weer belangrijke mededeelingen gedaan worden over wat er alzoo in de landouwen van Limburg ontdekt of herontdekt werd.

De Rector laat zich daarbij maar zelden onbetuigd. Hij heeft bovendien een zeer aparte, ja karakteristieke wijze om iets te vertellen in een Nederlandsch, dat bij alle correctheid toch door de bijzondere intonatie den Limburger verraaft, en nog wel een, die niet aan de boorden van de Maas, maar meer oostwaarts geboren is. Maar waar het op aankomt, dat is de melodie in die stem en daarin zit weer iets van de muziek van de ziel, die het ons allen, als we er naar luisteren, aandoet. Dan voelen we ons een beetje als de discipelen, die naar den Meester luisteren en dan beseffen we instinctief, dat die groote eruditie, welke ook dit talent zoo niet schiep dan toch polijste, van een zeer oude cultuur getuigt. Een cultuur, waarop Zuid-Limburg zich mag voorstaan en die feitelijk het mooie is van de Limburgsche gemeenschap.

Als ik het zoo zeggen mag: de Limburgsche bodem heeft vele zeldzame wezens voortgebracht en tot de allerzeldzaamste exemplaren reken ik — en velen ongetwijfeld met mij — Rector Cremers. Men houde hem in eere; het is zeer de vraag of de twintigste eeuw er zóó nog een tweede in Limburg zal aantreffen.

J. Nypels.

RECTOR JOS. CREMERS.

Zoudt U zoo vriendelijk willen zijn een artikel te schrijven: „Hoe de wetenschap Rector Cremers ziet” vroeg de onvolprezen Hoofdredacteur van het onvolprezen Natuurhistorisch Maandblad mij. Hoe onweersaanbaar de verzoeken van den heer Waage doorgaans ook zijn, dezen keer heb ik toch gearzeld met een directe inwilliging. Aan de eene zijde van de balans lag mijn bewondering voor den Rector. Aan de andere zijde een begrijpelijke huivering om mijzelf te qualificeeren als niets meer of minder dan vertegenwoordiger van de wetenschap. Dat de balans toch naar die eene zijde is doorgeslagen, vindt zijn oorzaak in het feit, dat mijn vrienden mij een bescheiden mensch plegen te noemen. Wie eens steelt is een dief. En wie